

EDITORIAL

El Teatre Romà de Sagunt i la llengua valenciana

Sobre la polemica del Teatre Romà de Sagunt ya s'ha dit tot, o casi tot, lo que se pot dir. No obstant voliem nosatres plantejar una **comparacio** entre este tema i, com no, el tema de la llengua.

La primera comparacio obvia, ya anotada moltes voltes, es la del **despreci** pels sentiments populars. Igual te que siguen ruïnes que llengües, tot lo que puga formar part de l'imaginari colectiu dels valencians ha de ser desvirtuat i, si es possible, substituït.

En estes accions utilisen sistemàticament la tactica del **desprestigi**. No tenen inconvenient en tirar per terra el treball dels arqueòlegs que feren anteriors treballs de restauracio afirmant que en eixes intervencions ompliren d'afegitons l'obra original ("una castanya", en paraules del propi Portaceli).

Exactament lo mateix diuen de la llengua valenciana: que el poble (i casi se'ls pot sentir arrugar el nas quan pronuncien esta paraula) l'ha omplert de castellanismes i uns atres afegitons (creacions del poble a lo llarc dels sigles) i que per això s'ha de canviar. Als chiquets els enganyen en les escoles dient-los que estan recuperant la purea del valencià antic (lo qual ya seria en sí una barbaritat llingüística), mentres lo que fan en realitat es ensenyar-los el barceloni modern.

I per supost, tot açò sense demanar l'opinio dels valencians. ¿Per a qué? Si el "poble" es fava i no sap lo que li conve. Ells, els de la *progreñtor* superbia, decidiran per tots lo que s'ha de fer i lo que no, lo que es correcte i lo que no. I qui no estiga d'acort, es un facha o un ignorant.

Un atre dels seus arguments favorits es el del "**cientifisme**": afirmen que esta obra "s'estudia en totes les facultats d'arquitectura de tot el mon" (Portaceli en *Las Provincias*, 08/01/08). Es de supondre que l'estudien per a dependre lo que no s'ha de fer mai, ya que no nos consta que s'haja repetit esta classe d'intervencions en cap atre espai paregut. De la mateixa manera, no se cansen de dir que tota la "romanística internacional" recolza al catalanisme, quan el fet es que eixa "romanística" defen justament lo contrari per a qualsevol llengua en situacio similar.

Pero a on estan posant mes afany es en la politica dels **fets consumats**: una volta fet el mal, ¿per a qué anem a gastar esforços i diners en recuperar la situacio anterior? Ací es a on dona l'impresio que des del principi l'intervencio en el Teatre Romà era, i continua sent, un ensaig: "¿Fins a quin punt podem con-

fondre al poble de modo que obliden lo essencial apelant a arguments utilitaristes?"

Igual que volen conseguir que la gent tolere la **destrossa del teatre** apelant a la comoditat i l'estalvi de diners, esperen conseguir tambe que es trague la **destrossa llingüística** utilisant la mateixa excusa. En esta llinea s'ha d'entendre que a sovint se referixquen a la normativa catalana que ara s'ensenya en les escoles com la "normativa consolidada"; quan un partit politic valencianiste arribe a estar en disposicio de canviar les coses ya tenen previst tirar-li a la gent damunt en el mateix argument de lo costos que seria recuperar el valencià despres de tants anys imponent el catala. Per lo que respecta al teatre, per a ajudar ad eixa consolidacio de l'obra de Grassi i Portaceli -"un espai que ya està funcionant" diuen, que es com dir "un espai consolidat", ¿veuen la relacio?- han dilatat el tema el major temps possible. Mentres pogueren allargar el pleit fent gastar temps i diners a Juan Marco Molines, no se'ls va passar pel cap mai arribar a cap acort, ¿per a qué?, si el temps jugava al seu favor; no mes ara, quan ya no hi ha mes remei, parlen d'arribar a acorts i de buscar consens.

Una ultima comparacio. Des del començament sabien que les obres de Sagunt eren **illegals**. Tan clar ho tenien que en 1988 aprovaren una nova *Llei de patrimoni historic* valencià mes permissiva que l'anterior en l'unic objectiu de llegalitzar les obres. Açò no els ha valgut de res perque el Tribunal Superior de Justicia no podia tindre en conte una llei posterior als fets denunciats. D'igual manera, la *Llei d'us i ensenyament del valencià* no determinava cap model de llengua per lo que totes les decisions preses des d'eixe moment s'han basat, des del punt de vista juridic, en l'opinio particular del conseller o del funcionari de tanda. L'assunt era tan **denunciable** com lo de Sagunt. Globalment o particularment: per eixemple, qualsevol a qui hagen negat una subvencio per no utilitzar la normativa "oficial" haguera pogut reclamar judicialment perque no hi havia cap referent "oficial". I l'estrategia en este cas ha segut igualment vergonyosa: crearen la AVL per a intentar convertir en llegal lo illegal; per això una de les primeres decisions dels *avellots* fon convalidar (açò es, "tornar" valit lo que abans no ho era), tot lo fet fins al moment.

Queden mes comparacions (com l'identific comportament del Consell Valencià de Cultura, al servici sempre dels interessos del Govern) pero ho deixem ací perque se nos acaba l'espai i els atropells en son molts.



LA CITA

Feta la llei, feta la trampa.

Dita popular

SUMARI

- 1
 - EDITORIAL: **EL TEATRE ROMÀ DE SAGUNT I LA LLENGUA VALENCIANA**
- 2
 - LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
 - FENT MEMORIA: LA GUERRA DEL FRANCES (I): **EL CRIT DEL PALLETER**
- 3
 - LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
 - FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XIX): **SEGUIM EN HORTALICES: FAVES TENDRES**
 - RESENYA BIBLIOGRAFICA: **L'ATRA CARA DE LA MONE-DA**
- 4
 - PASSATEMPS
 - RONDALLA: **L'EMPASTRE CALENT DE PERET**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Diu la dita: "si vols criar-te gros i sa, la faena de hui deixa-la per a dema".

Aixina que ya sap, per a no criar-se gros no deixes per a dema el fer fotocopies d'est eixemplar i repartir-les entre amics i coneguts. Lo de criar-se sa no te problema: els valencianistes som, de natural, gent molt sana .

ACTIVITATS CULTURALS MAIG DE 2008

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

ACCS (Assoc. Cult. Castell dels Sorells)
G.V. Comtes d'Albalat, 14. 46135 Albalat dels Sorells.
Tel: 961 49 13 90
<http://es.geocities.com/diarielguarda>

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

Cardona Vives
C/ En mig, 23-9º-27º. 12001 Castello
Tel. i Fax: 964 20 04 68
www.cardonavives.com

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Pintor Gisbert, 17- baix. 46006 Valencia C.
Tel: 963 41 22 22 i 963 41 90 20

IEV (Institut d'Estudis Valencians)
info@inev.org

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellanes 26. 46003 Valencia c.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

Rogle (Rogle Constanti Llombart)
rogle@rogleconstantillombart.com
Tel: 617 030 370

3 Maig (dissabte)

FESTA DE LA CREU:

• Concurs de Creus de Maig organitzat per Lo Rat Penat.

• Dansa de la Santa Creu. A les 22:00 h. Seu de Lo Rat Penat.

+info: **LRP**

Del **6 al 8 Maig** 19:30 h. Salo d'Actes de la RACV.

CURS d'aproximació a la cultura i l'ús de l'oli valencià.

+Info: **RACV**

12 Maig (dilluns) 20:00 h. C/ Alt, 64. Valencia C.
TERTULIA-TALLER DE PROSA

+Info: **Aellva**

13 Maig (dimarts) 19:30h Salo d'Actes de l'Aula de Cultura CAM. Llongeta del Mercat. Pça. del Mercat, 4. Valencia C.

CONFERENCIA: Benjami Agulló: "El pare Andreu Ivars col·laborador del pare Fullana i un artista de l'Historia"

+Info: **IEV**

16 Maig (divendres) 19:30 h. Salo d'Actes de la RACV.

XV RECITAL POETIC al voltant de **Jaume I**
+Info: **Aellva** i **RACV**

(Continua en la pàgina següent)

ACTIVITATS DEL ROGLE

7 Maig (dimecres) 17:30 h.

RTA CULTURAL per la Valencia jueua.

Activitat prevista per a juny:

14 Juny (dissabte)

EXCURSIO al Monasteri de Sant Jeroni de Cotalba i Gandia.

+Info: **Rogle**

FENT MEMORIA: LA GUERRA DEL FRANCES (I)

M^a A.M.C.

El crit del Palleter

El dia 23 de maig es complixen 200 anys de la sublevació popular dels valencians contra **Napoleo**, al crit del **Palleter**: "Un pobre palleter li declara la guerra a Napoleo. ¡Vixca Fernando septim i muiguen els traïdors!"

Conegudes en la ciutat de Valencia les revoltes i els fusilaments ocorreguts el 2 i el 3 de maig de 1808 en Madrit, i l'orde del govern central de reconeixer com a rei d'Espanya a **Josep Bonaparte**, el 23 de maig una multitud indignada es dirigí a la Ciutadella a on el capità general, el **comte de la Conquesta**, prometé examinar la qüestió junt en els membres del **Acuerdo del Reino**, al que convocà. D'entre el poble sorgí la figura del franciscà **Joan Rico**, home energic i de gran eloqüència al qual la gent espontaneament trià com a dirigent del moviment. **Rico** presentà les exigències del poble a les autoritats: que es declarara la guerra a **Napoleo** i que es decretara un allistament general.

Mentres tant, grups de gent s'havien anat congregant en la plaça de les Panses (actual plaça de la Companyia), lloc a on se venia l'única premsa local que es publicava en aquella època (*Diario de Valencia*). L'impaciència creixia quan, sense esperar a que acabaren les conversacions, **Vicent Domenech**, conegut pel seu ofici de palleter (venedor de palletes inflamables), enarbolant un estandart que ell mateix s'havia confeccionat engançant la seua faixa a la punta d'una canya i afegint-li una estampa de la **Mare de Deu dels Desamparats** i un retrat del rei, exhortà en el seu "crit" a la població allí reunida a que es rebelara contra l'ocupació dels francesos.

Era l'espenta que faltava. El **Acuerdo** arrellegà en una **Proclama** part de les peticions del poble i els ànims es

calmaren, però per poc de temps.

Esta jornada s'havia anticipat als plans que tenien els germans **Bertrán de Lis**, membres de la baixa burgesia, i un oficial de l'exèrcit, **Vicent González Moreno**. Estos, a l'igual que estava passant en unes altres ciutats, havien estat preparant en secret l'insurrecció. Contactaren en **Joan Rico** (després de buscar-lo tota la nit, puix s'havia amagat per por a les represalies) i junts organitzaren la rebel·lió.

Començaren per ocupar la Ciutadella, distribuir les armes entre el poble i reclutar milícies. Després pressionaren a les autoritats per a que es creara un organisme nou, la **Junta Suprema del Regne de Valencia**, que actuaria en total independència de qualsevol altre poder encapçalant la rebel·lió contra el francès. De forma pareguda es crearen juntes en **Alacant**, **Castello**, **Elig**, **Xativa** i unes altres ciutats caps de governació.

El 16 de juliol de 1808 la Junta de Valencia proposa a les altres juntes de l'Estat que se creara una autoritat superior per a que actuara en nom del rei. El 25 de setembre es constituïa en este caràcter la **Junta Central en Aranjuez**.

(Els acontentiments posteriors es desenrollaran en següents capítols.)

En 1907 la ciutat de Valencia dedicà un monument al **Palleter**, escultura en bronze obra de **Marià Benlliure**, emplaçada al costat de les Torres de Quart, lloc emblemàtic de la guerra del francès.

El proxím 23 de maig en la plaça de la Companyia se descobrirà una placa commemorativa de la fita històrica protagonitzada per **Vicent Domenech** i se farà, per part de l'Associació Cultural Amics del Museu Militar, una escenificació dramatisada de l'acte que l'ha fet passar a l'Historia.



MON ACTUAL - RADIO

Tots els dilluns, de 20 a 22 hores, en la 93.1 FM s'emeta el programa de ràdio *Mon Actual* (sí, te el mateix nom que la revista).

El programa, que començà les emissions el dia 21 d'abril, combina informació d'activitats valencianistes, entrevistes i una tertulia final, tot en clau valenciana, i en llengua valenciana.

Des d'estes llinees donem l'enhorabona a l'equip que fa possible esta iniciativa, al qual expressem els nostres millors desitjos.

CONTACTA EN NOSATRES

Escrivint al: **Apartat de Correus 527**
46002 Valencia ciutat

O telefonant al: 617 030 370

I ara també a través del nostre correu electrònic:

rogle@rogleconstantillombart.com

Seguim en hortalices: Favos tendres



La favera, planta lleguminosa herbàcea -de nom científic *Vicia faba*- d'una grandària que pot sobrepassar el metro, té unes fulles menudes color vert blavenc i trau floretes blanques i rosades, d'a on provenen les faves. Es tracta d'una **tavella verda** d'entre uns 10 a 20 cm. de llargària, en la qual, i segons avança la seua vida, s'aprecien, més i

més marcades, les 5 o 7 llavors-fruits que porta dins del seu sí.

Per a ser consumides en fresc és precís que les **favos tendres** es cullguen en el fruit; d'esta manera a soles tenen un contingut sòlit del 15%, i les seues proteïnes representen el 5% i els glúcids el 4%, contenint en total 40 calories per 100 grams. Tot lo contrari passa si es deixa que les faves acaben el **cicle de maduració**, aço es, fins que canvien de color a vert fosc i fins a marró; es quan el seu poder calòric és enorme arribant a alcançar les 330 calories per 100 grams (sols ho sobrepassen els cigrons).

Les faves tendres són molt apreciades pels consumidors; són una verdadera delícia fregides junt en botifarres de ceba i llonganices, solside-tes en caçola, en tortilleta, en una bona menestra... ¡Che que bo! Hi ha llocs, en la Comunitat de Murcia, p.e., a on se les mengen crues abans de les menjades, com aperitiu per a fer boca, inclús en els millors restaurants les presenten en taula sense demanar-les. No podem oblidar-nos de les faves ya madures, de fruit més gran, per a menjar-les simplement bollides; passa com en el cacau, comences a menjar-ne i no saps mai quan acabar. En algunes regions també les preparen bollides en alls i picant, lo que comporta beure's un bon got de vi o cervesa tot seguit.

Les faves més primerenques ixen al mercat en les darrerries d'abril i el fort de la collita es centra en maig i juny. Es produïxen en tota Espanya i, especialment, en les comarques valencianes del sur, destacant les poblacions de **Dolores i Almoradí**.

RESENYA BIBLIOGRAFICA A.G.L.

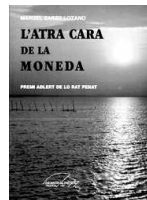
Zarzo Lozano, Manuel

L'atra cara de la moneda

Del Senia al Segura, Valencia, 2003

(147 pag)

Premi "Adlert" de Novela en els CXIX Jocs Florals.



El llector trobarà una novela per a poder distraure's i per a, després de llegir-la, recapacitar, pensar, filosofar un poquet al voltant de lo que es la vida. Res es totalment veritat, ni res es totalment mentira, tot es allo dependent dels ulls de l'esperit en que es mira.

Cada fet de la vida es bo o es roïn segons els resultats que se vullguen obtindre i que, en realitat, s'han obtingut. I lo que l'autor tracta d'ensenyar-nos per mig de don Manuel, Nelet, Manolo o Nelo, es que se pot trobar la felicitat tant en els plaers reals -per mes que internament se siga un desgraciat- com en els plaers de viure somis -per mes que la vida real nos pegue colps desagradables-.

Lo que de veritat importa es buscar, alla on s'estiga, la felicitat i aprofitar-se d'ella, siga real, siga ficticia, siga vixcuda o siga tan sols somiada.

Uns altres llibres publicats de l'autor son: *Mes enlla del jui final* (1980, novela); *Valencians front al catalanisme* (1995, ensaig) i *El pare, el fill i l'atre* (1997, novela)

Rogle en Internet

Poden trobar tots els eixemplars editats fins ara, en format pdf, en la nostra web

www.roglesconstantillombart.com

I tambe en

www.cardonavives.com

www.monactual.com

ACTIVITATS CULTURALS

MAIG DE 2008

(Ve de la pagina anterior)

16 Maig (divendres) 19:30h Salo d'Actes de l'Aula de Cultura CAM. Llongeta del Mercat. Pça. del Mercat, 4. Valencia C.

CONFERENCIA: M^a Victoria Selma Puchalt: "Introduccio a l'indumentaria valenciana"

+Info: **IEV**

Del **8 al 30 Maig**, de 19 a 21 hores, en les aules de l'edifici "Hucha" (Bancaixa) de Castello.

CURS: "Ortografia, lexic i altres qüestions de la llengua valenciana"

• Relacio de les sessions:

8 Maig (dij): Chimo Lanuza: "La funcio de l'ortografia"

16 Maig (div): Juli Moreno: "Revisio ortografica I"

23 Maig (div): Juli Moreno: "Revisio ortografica II"

30 Maig (div): Marivi Ferrandis: "Introduccio al llenguatge formal"

+Info i matricula: **Cardona Vives**

Del **15 al 18 Maig**

Plaça de l'Arquebisbe de Valencia C.

No obliden esta cita important, la

XVII FIRA DEL LLIBRE VALENCIÀ

que organisa la RACV.

+Info: **RACV**

17 Maig (dissabte) 17:30 h Sala M. Rodrigo del Palau de la Musica de Valencia C.

XXV CONCURS DE DECLAMACIO en llengua valenciana a la Mare de Deu dels Desamparats.

+Info: **Grup de Dones Valencianes (LRP)**

17 Maig (dissabte) 22:30 h Teatre Capri de Paterna.

TEATRE: "Olymel Teatre" representaran:

"**I ella prengue vida**" de Rafa Melià

"**El soroll del tramvia**" de Emi Beneyto

+Info: Grup de teatre **Olymel**

18 Maig (dumenge) 11:30 h Sala M. Rodrigo del Palau de la Musica de Valencia C.

CONCERT DE PIANO: XIII edicio del premi Mestre J. Serrano.

+Info: **LRP**

23 Maig (divendres) 22:30 h Espai Cultural. C/ Les Escoles. Albalat dels Sorells..

TEATRE: "Olymel Teatre" representaran:

"**I ella prengue vida**" de Rafa Melià

"**El soroll del tramvia**" de Emi Beneyto

Entrada lliure.

+Info: **ACCS**

30 Maig (divendres) 21:00 h "Hotel Astoria Palace". Pça. Rodrigo Botet, 5. Valencia C.

SOPAR D'ENTREGA DEL PREMI LLEALTAT a n'Anfos Ramón i García

+Info: **GAV**

Alvancem una activitat que tindra lloc a principis de juny.

6 Juny (divendres)

PREMIS FADRI: Sopar i entrega de premis de la XI Edicio dels "Fadri - Cardona Vives"

+Info i reserva de tiques: **Cardona Vives**

